

Bemærkninger til forslaget

Formålet med forslaget er – som det fremgår af titlen – at opnå øget parlamentarisk-demokratisk kontrol med Danmarks deltagelse i NATO. Dette er i allerhøjeste grad påkrævet. Der har i de senere år været flere meget alvorlige eksempler på, at Danmarks tilsagn til væsentlige NATO-beslutninger og aftaler med andre NATO-lande er givet eller indgået under fuldstændig tilsidesættelse af det parlamentariske demokrati.

Det kan ikke accepteres, at der fortsat på et af de vigtigste områder i dansk politik – sikkerhedspolitikken – opretholdes en forældet ordning fra enevældens tid, der går ud på, at regeringen uden folketingets medvirken kan træffe beslutninger af den mest vidtgående betydning for befolkningens fremtid, ja, endog for vores overlevelsesmuligheder.

På et andet væsentligt område, nemlig EF-politikken, er beslutningerne slet ikke på samme måde overladt alene til regeringen, og efter forslagsstillernes opfattelse burde der som minimum indføres den samme ordning med hensyn til Danmarks deltagelse i NATO, som i dag eksisterer på EF-området, dvs. en ordning, der indebærer, at forsvarsudvalget får en rolle svarende til markedsudvalgets. Men forslagsstillerne er naturligvis indstillet på at overveje andre udmøntninger af beslutningsforslaget, som kan føre til en øget parlamentarisk-demokratisk kontrol.

Nærværende beslutningsforslag er en uændret genfremsættelse af et af venstresocialisterne den 8. februar 1984 fremsat forslag, se Folketingstidende 1983–84 (2. samling), forhandlingerne sp. 259 og 2784, tillæg A sp. 1039 samt tillæg B sp. 1249. Dog er bemærkningerne omarbejdede. I bemærkningerne til forslaget fra 1984 gennemgås et særdeles eklatant eksempel på den manglende parlamentarisk-demokratiske kontrol, nemlig sagen om forløbet op til den såkaldte dobbeltbeslutning den 12. december 1979 om opstillingen af de 572 nye mellemdistanceraketter. Allerede på møder i 1976 og 1977 gav NATO-regeringerne principiel tilslutning til moderniseringsprogrammet for de vesteuropæiske mellemdistanceraketter, og 10 måneder før den

officielt iscenesatte beslutning, nemlig allerede i februar 1979, afgav USAs forsvarsministerium ordre på Pershing II-programmet til våbenproducenten Martin-Marietta. Principbeslutningerne i 1976–77 og den faktiske ordreafgivning skete uden forudgående demokratisk debat.

Et andet eksempel på den manglende demokratiske og parlamentariske kontrol er indgåelsen af fly- og forstærkningsaftalerne. F.eks. har folketinget ingen indflydelse haft på indgåelsen af den såkaldte COB-aftale fra 1976, og først otte år efter – i 1984 – lykkedes det at få udleveret denne aftale til folketingets forsvarsudvalg.

Når disse aftaler overhovedet er blevet debatteret i folketinget, skyldes det ikke de skiftende regeringer, som har indgået disse aftaler, men derimod partier som socialistisk folkeparti og venstresocialisterne, der har krævet offentlighed og demokrati i disse spørgsmål. Men selvsagt er adgangen til efterfølgende at kunne kræve debat – og muligvis opnå en delvis indsigt i de trufne beslutninger – en helt utilstrækkelig form for parlamentarisk kontrol.

Et spørgsmål, som hænger nøje sammen med fly- og forstærkningsaftalerne, er Danmarks involvering i NATOs atomstrategi, herunder spørgsmålet om eventuel stationering og brug af atomvåben på dansk territorium. Realiteten er, at Danmark er blevet dybere og dybere involveret i og bundet af NATOs dødsensfarlige atomstrategi, uden at folketinget nogensinde har godkendt en udtrykkelig beslutning om dette vitale spørgsmål.

Da folketinget i foråret 1984 behandlede det ovenfor nævnte beslutningsforslag fra venstresocialisterne, blev det ikke klart, om der i det nuværende folketing kunne opnåes flertal for en forbedret parlamentarisk kontrol. Et flertal bestående af socialdemokratiets, regeringspartierne og fremskridtspartiets medlemmer af forsvarsudvalget skrev i forsvarsudvalgets beretning af 29. maj 1984 over beslutningsforslaget, at flertallet ikke på daværende tidspunkt fandt det muligt at udtale sig om eventuelle ændringer med hensyn til den parlamentarisk-demokratiske kontrol med Danmarks deltagelse i NATO, og der henvistes til, at ikke alle